

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

KLASA IV

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Rozdział I. Z historii na Ty				
<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń, ojczyzna, patriotyzm, symbole narodowe, mapa, plan</i>; – rozróżnia przeszłość od współczesności; – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy, – podaje przykłady pamiątek rodzinnych, – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice, – przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych: <i>tysiąclecie, wiek</i>; – umieszcza daty na osi czasu, – przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie, – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery, – dostrzega różnice między mapą a planem, 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia pracę historyków i archeologów, – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki, – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych, – poprawnie posługuje się terminami: <i>archeologia, źródła historyczne, ród, drzewo genealogiczne, naród, chronologia, okres p.n.e. i n.e, legenda, symbol</i>, – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny; – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych, – przedstawia polskie symbole narodowe, – przedstawia najważniejsze święta państwowe, – wskazuje na mapie stolicę państwa, – zamienia cyfry arabskie na rzymskie, – porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie, – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e; 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych, – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, region, era, epoka historyczna</i>, – podaje przykłady regionalnych tradycji, – wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta, – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych, – podaje cezury czasowe epok historycznych, – określa początek i koniec wieku, – poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu, – wyjaśnia, czym jest kartografia; – przygotowuje proste plany miejscowe, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów, – poprawnie posługuje się terminami: <i>„mała ojczyzna”, Polonia</i>, – tworzy przewodnik po własnej miejscowości, – podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków, – wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery, – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu, – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er, – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie, – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych, – wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu, – omawia genezę polskich symboli narodowych, – tworzy przewodnik po własnym regionie, – charakteryzuje główne epoki historyczne, – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych, – wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej,

	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er, – odczytuje z mapy podstawowe informacje. 			
Rozdział II. Od Piastów do Jagiellonów				
<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemię, dynastia; cesarz, koronacja, wojowie, uniwersytet, żak, astronomia</i>, – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski, – wie, kto był pierwszym królem Polski, – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”, – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem <i>Jagiellonowie</i>; – charakteryzuje postać <i>Jadwigi i Władysława Jagiełły</i>, – wie, kim był Mikołaj Kopernik, 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem <i>Piastowie</i>; – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”, – poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, gród, drużyna, unia</i>, – zna wydarzenia związane z datami: 1000r., 1025r., 1364r., 1370r., 1385r., 1410r., – charakteryzuje misję św. Wojciecha, – wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>, – wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego, – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Słowianie, poganin; biskupstwo, arcybiskupstwo</i> – zna wydarzenia związane z data 966r., – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego, – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego, – wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej, – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego, – przedstawia okoliczności zawięzania unii polsko-litewskiej, – wymienia postanowienia unii w Krewie, – przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim, – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem, – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób, – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka, – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu, – zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018r., – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego, – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego, – poprawnie posługuje się terminem <i>uczta u Wierzyńka</i>; – opisuje zjazd monarchów w Krakowie, – opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów, – charakteryzuje postać Ulricha von Jungingena, – poprawnie posługuje się terminem: <i>teoria heliocentryczna</i>; – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich, – charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego, – ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego, – porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego, – poprawnie posługuje się terminem <i>Andegawenowie</i>; – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy, – przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego, – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół,
Rozdział III. Wojny i upadek Rzeczypospolitej				

<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta; potop szwedzki, zaborcy, powstanie, zabór rosyjski, Syberia, tajne nauczanie, laureat, hymn państwowy</i>, – zna królów Polski: <i>Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego</i>, – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej, – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów, – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego, – zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego, – zna słowa hymnu Polski, – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie, – wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji,</p>	<p>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego, – wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej, – poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, konstytucja, kosynierzy, emigracja, branka, dyktator</i>, – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660r., 1683r., 1772r., 3 maja 1791r., 1794r., 1795r., 1797r., 1863–1864r., – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze, – charakteryzuje postaci: gen. Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, Romualda Traugutta, Marii Skłodowskiej-Curie, – wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla,</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>złoty wiek; wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska, działalność konspiracyjna</i>, – charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa, – wskazuje na mapie Zamość, – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii, – zna postaci: Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, Tadeusza Kościuszki oraz ich dokonania, – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja, – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego, – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady, – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną, – przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla,</p>	<p>– wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>, – poprawnie posługuje się terminami: <i>husaria, wielki wezyr, wojna partyzancka, Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający</i>, – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry, – przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej, – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja, – wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym, – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona, – opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego, – wymienia polskich laureatów Nagrody Nobla,</p>	<p>– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego, – wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w. – wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki, – wskazuje na mapie rozbiory Polski, – wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej, – charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte; – wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego, – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło, – opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej,</p>
<p>Rozdział IV. Ku współczesnej Polsce</p>				
<p>– wskazuje na mapie obszar II RP, – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym, – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie, „żołnierze niezłomni”, papież, okupacja, demokracja, strajk, solidarność, związek</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Naczelnik Państwa; Armia Krajowa, Szare Szeregi, „żołnierze niezłomni”, papież, teologia, pielgrzymka</i>, – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918r., 11 listopada 1918r., – wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała</p>	<p>– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej, – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego, – opisuje trudności gospodarcze</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem <i>orleń lwowski</i>; – wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918- 1921 r., – charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego, – poprawnie posługuje się</p>	<p>– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczypospolitej, – poprawnie posługuje się terminami: <i>minister, eksport, import, konklawe, kardynał, pontyfikat</i>, – przedstawia przebieg</p>

<p><i>zawodowy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Polski Gdynię, – zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r., – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją, – opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej, – wie, kim był Karol Wojtyła, – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent. 	<p>się polskim „oknem na świat”,</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r., – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego, – rozwija skrót PRL, – wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II, – wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych, – opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”, 	<p>i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie, – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej, – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich, – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu, – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan, – zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980r., 1989r., – zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz, 	<p>terminami: <i>Związek Sowiecki, powstanie warszawskie; stan wojenny, Okrągły Stół</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego – charakteryzuje postaci <i>Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny</i>, – wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>; – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego, – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego; – wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu. 	<p>powstania warszawskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”, – wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia, – charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II, – wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską,
---	---	--	--	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

KLASA V

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Rozdział I. Pierwsze cywilizacje				
<p>- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak, cywilizacja, kanał</p>	<p>– przedstawia, skąd wywodzą się praludzie</p> <p>– opisuje życie ludzi pierwotnych</p> <p>– charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza</p> <p>– wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka</p>	<p>– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna</p> <p>– przedstawia dawne i współczesne</p>	<p>– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia</p> <p>– wyjaśnia skutki rewolucji</p>	<p>– wyjaśnia pojęcie ewolucji</p> <p>– charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka</p> <p>– porównuje poziom</p>

<p>nawadniający, kodeks, piramida, faraon, Tora, Żydzi, Dekalog, pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym – potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt – wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych – wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka – wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Egipt oraz Nil – wyjaśnia zasadę oko za oko, ząb za ząb – opisuje wygląd piramid – porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego – wyjaśnia, do czego służy pismo – wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów – charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki, : faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag, judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, prorok, Świątynia Jerozolimska, papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński – samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – opisuje zakres władzy faraona – wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem – wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka – porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne – wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią – omawia przyczyny wynalezienia pisma 	<p>sposoby wytapiania żelaza</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji – charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym – wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej – przedstawia strukturę społeczną Egiptu – podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan – charakteryzuje judaizm – porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela – wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń – przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły – wymienia przykłady materiałów pisańskich stosowanych w przeszłości 	<p>neolitycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty – objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym – tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa – wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny – opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem – wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe – przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego – wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego 	<p>cywilizacyjny ludzi w różnych epokach</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii – wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii – opisuje etapy pochówku faraonów – charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej – podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce – podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny – opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych
Rozdział II. Starożytna Grecja				
<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: demokracja, zgromadzenie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu demokracja i charakteryzuje demokrację ateńską – poprawnie posługuje się terminami: Hellada, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w

<p>ludowe, danina, sojusz, mity, heros, amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion, imperium</p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten</p> <p>– przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich</p> <p>– opisuje rolę sportu w codziennym życiu</p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów</p>	<p>Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora, danina, sojusz, hoplita, falanga, Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański, : Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</p> <p>– wskazuje na mapie: Grecję, Ateny, Spartę, Persję, górę Olimp, Troję,</p> <p>– wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses, Leonidas, Homer</p> <p>– przedstawia wierzenia starożytnych Greków</p> <p>– wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji</p> <p>– opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych</p>	<p>– wyjaśnia, kim byli: Perykles, Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles</p> <p>– opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich</p> <p>– wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e., 776 r. p.n.e.</p> <p>– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali</p> <p>– omawia różne mity greckie</p> <p>– przedstawia treść Iliady i Odyssei</p> <p>– wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: koń trojański</p> <p>– opisuje charakter i cele antycznego teatru</p>	<p>demokracją parlamentarną</p> <p>– opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy</p> <p>– wyjaśnia genezę biegów maratońskich</p> <p>– opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków</p> <p>– omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków</p> <p>– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich</p> <p>– porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi</p>	<p>basenie Morza Śródziemnego</p> <p>– opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa</p> <p>– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne np. stajnia Augiasza,</p> <p>– opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi</p> <p>– przybliży postać i dokonania Archimedesusa</p> <p>– podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę</p>
Rozdział III. Starożytny Rzym				
<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: dyktator, cesarz, prowincja, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów, amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks, apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</p> <p>– wskazuje na mapie: Rzym</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego</p>	<p>– przedstawia legendarne początki Rzymu</p> <p>– poprawnie posługuje się terminami: Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz, prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów, bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki, kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana, Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański,</p> <p>– wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński, Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol, Palestynę, Jerozolimę,</p>	<p>– charakteryzuje ustroj republiki rzymskiej i jej główne organy władzy</p> <p>– opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami</p> <p>– przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e., 395 r. n.e., 476 r. n.e., 33 r. n.e., 313 r. n.e.</p> <p>– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie</p> <p>– opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego</p> <p>– zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem</p>	<p>– omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej</p> <p>– porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej</p> <p>– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium</p> <p>– wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: chleba i igrzysk!</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla</p>	<p>– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu republika przez Rzymian i współcześnie</p> <p>– przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski</p> <p>– przedstawia postać Hannibala i wojny punickie</p> <p>– pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie</p> <p>– przybliży postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera</p> <p>– przedstawia</p>

<p>symbolem Rzymu została wilczyca</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty – przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu – omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków 	<p>Mediolan</p> <ul style="list-style-type: none"> –omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta – wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego – omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego – wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały – charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego – wyjaśnia powiedzenie: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu – charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa - omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum – wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw – uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów – omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej – wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego – wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu – wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa – wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa 	<p>funkcjonowania każdego państwa</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie – wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem 	<p>pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie – ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź – przedstawia dzieje wybranego świętego
Rozdział IV. Początki średniowiecza				
<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: ikona, freski, mozaika, oaza, islam, Allach, Koran, meczet, dynastia, cesarstwo, możnowładca, prawosławie, ekskomunika – przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki” 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika, oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allach, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski, Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka, dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat – wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego, Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego – charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – zaznacza na osi czasu daty: 1453 r., 622 r., 800 r., 962 r., 1054 r., 1077 r., 1122 r. – omawia dokonania: Justyniana I Wielkiego, Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I – przedstawia postać i działalność Mahometa 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola – uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią – opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów – wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie – ocenia potrzebę tolerancji religijnej – wskazuje na podobieństwa i różnice w

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie wyrażenia bizantyjski przepych – omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów – wyjaśnia konsekwencje ekskomuniki cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie – przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu – wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów – charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego – wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej – wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne – przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w. – przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji 	<ul style="list-style-type: none"> Europejczyków – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej – tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy – wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę – omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym 	<ul style="list-style-type: none"> sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem – wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król” – przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego
Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza				
<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: senior, wasal, hołd lenny, przywilej, rycerz, herb, kopia, ostrogi, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona, zakon, klasztor, uniwersytet, katedra, witraże, miniatura – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna – opisuje uzbrojenie rycerzy – porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi – przy pomocy nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia, jak wyglądał hołd lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym – poprawnie posługuje się terminami: feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo, rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi, gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona, zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet, biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał – charakteryzuje ideał rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem – opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza – wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi – przedstawia organy samorządu miejskiego – charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan – przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne – wyjaśnia określenie benedyktyńska praca 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane – przedstawia historię najśłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa – opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce – znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości – porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze – wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitularz – porównuje styl gotycki i 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie – przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu – przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie – znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku – opisuje jeden z klasztorów działających

<p>omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację</p> <p>– wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści</p> <p>– przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce</p> <p>– wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej</p>	<p>średniowiecznego</p> <p>– wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem</p> <p>– opisuje uzbrojenie rycerskie</p> <p>– opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta</p> <p>– charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast</p> <p>– opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej</p> <p>– charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu</p> <p>– opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym</p>	<p>– charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo</p> <p>– porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne</p> <p>– przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu</p> <p>– charakteryzuje styl romański</p> <p>– omawia cechy stylu gotyckiego</p>	<p>romański</p> <p>– przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego</p>	<p>w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia</p> <p>– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju</p>
Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów				
<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: wielka wędrówka ludów, plemię, książę, dynastia, arcybiskupstwo, koronacja, gród, podgrodzie, danina, insygnia królewskie, senior i juniorzy, zasada senioratu</p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> <p>– przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu</p>	<p>– przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich</p> <p>– charakteryzuje wierzenia Słowian</p> <p>– poprawnie posługuje się terminami: kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Wiślanie, Polanie, Państwo Wielkomorawskie, książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex, relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, koronacja, insygnia królewskie, testament, zasada senioratu, senior i juniorzy, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna</p> <p>– wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski</p> <p>– opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r., 1000 r., 1025 r., 1076 r., 1138 r.,</p> <p>– wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I</p> <p>– opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów</p> <p>– wskazuje na mapie: granice państwa</p>	<p>– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie</p> <p>– wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim</p> <p>– wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody</p> <p>– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I</p> <p>– wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I</p> <p>– opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami</p> <p>– przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie</p> <p>– opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami</p> <p>– opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</p> <p>– ocenia postawę Bezpryma</p> <p>– przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego</p> <p>– charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego</p> <p>– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego</p>	<p>– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański</p> <p>– uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski</p> <p>– wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego polskim</p> <p>– opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski</p> <p>– opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem</p> <p>– wyjaśnia zasadę senioratu</p> <p>– wyjaśnia, jakie skutki dla</p>	<p>– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich</p> <p>– przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim</p> <p>– omawia dokument Dagome iudex i jego wartość jako źródła historycznego</p> <p>– przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich</p> <p>– wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława</p>

<p>– opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania</p>	<p>Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite – omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III – wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” – wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela – omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława – wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego – opisuje postać Bolesława Krzywoustego – charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim – omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów</p>	<p>– przedstawia charakter drużyny książęcej – wyjaśnia powinności ludności względem władcy</p>	<p>państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron – wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza</p>	<p>Chrobrego – wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego – ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego – ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu – wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych</p>
<p>Rozdział VII. Polska w XIII- XV wieku</p>				
<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, starosta, Szczerbiec, uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska, unia personalna, wojska zaciężne, żold, szlachta, sejm walny, izba poselska, senat – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi – przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało</p>	<p>– charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego, Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka, Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena – poprawnie posługuje się terminami: rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka, starosta, Szczerbiec, uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska, Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie,</p>	<p>– opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia – omawia skutki rozbicia dzielnicowego – opisuje kolonizację na ziemiach polskich – przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami – przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego</p>	<p>– przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki – wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa – tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej – wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzyńka – charakteryzuje stanowisko</p>	<p>– przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego – przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju – przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami – wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów – przedstawia wybrany</p>

<p>o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną – przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę – przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza 	<p>Jagiellonowie, Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołd, monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</p> <ul style="list-style-type: none"> – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r., 1333 r., 1343 r., 1364 r., 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r., 1454 r., 1466 r., 1374 r., 1505 r. – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę – wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, – omawia dokonania Kazimierza Jagiellończyka – przedstawia sejm walny oraz jego skład 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa – przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę – wymienia postanowienia unii w Krewie – przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu – wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle – opisuje przebieg wojny trzynastoletniej – przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego – wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce – przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji Nihil novi 	<p>polskiej delegacji na soborze w Konstancji</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński – wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego – porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego – uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki – przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce – tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową – wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego 	<p>zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj – wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo – ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę
---	---	---	--	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

KLASA VI

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata				
<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy – poprawnie posługuje się terminami: cywilizacje prekolumbijskie, renesans, mecenat, reformacja, protestanci, kontrreformacja, 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców – poprawnie posługuje się terminami: 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie posługuje się terminami: astrolabium, 	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich

<ul style="list-style-type: none"> – podaje rok odkrycia Ameryki i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia - wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: Stary Świat, Nowy Świat, odpust, sobór, – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą – zaznacza na osi czasu epokę renesansu – wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku – wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań – wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia – wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – wymienia wyznania protestanckie – przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie – wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją – oblicza, jak długo obradował 	<ul style="list-style-type: none"> seminarium duchowne – podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków – wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej – podaje czas trwania epoki renesansu – przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: człowiek renesansu – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słusność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu – wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł – określa początek reformacji – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontreformacji – wyjaśnia cel założenia zakonu 	<ul style="list-style-type: none"> tubylec, kolonia, niewolnik, plantacja, antyk, fresk, humanizm, pastor, celibat, zбір heretyk – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami – przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki – opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska – charakteryzuje epokę renesansu – wyjaśnia nazwę nowej epoki – charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji – przedstawia skutki reformacji – przedstawia postanowienia soboru trydenckiego – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych 	<ul style="list-style-type: none"> konkwistador – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód – przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów – wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów – poprawnie posługuje się terminami: attyka, arkada, kopuła do opisu budowli renesansowych – charakteryzuje poglądy Marcina Lutra – opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu i wyjaśnia zasadę czyj kraj, tego religia – przedstawia na mapie podział religijny Europy – charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – przedstawia zasady obowiązujące jezuitów 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizację prekolumbijską – wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni – poprawnie posługuje się terminem: perspektywa – podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę – charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwinę – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej – przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego i jego najważniejsze postanowienia
--	---	---	---	--

sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)	jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów			
Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej				
<p>– poprawnie posługuje się terminami: szlachta, herb, szabla, folwark, dwór, tolerancja, elekcja</p> <p>– przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach</p> <p>– wymienia zajęcia szlachty</p> <p>– na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego</p> <p>– opisuje zajęcia chłopów i mieszczan</p> <p>– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów</p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego, określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</p> <p>– wskazuje na obrazie Jana Matejki Hołd pruski postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna</p> <p>– wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej</p> <p>– wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce</p> <p>– poprawnie posługuje się terminem: włoszczyzna i wskazuje jego pochodzenie</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota, spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna, unia personalna, unia realna, wolna elekcja, bezkrólewie</p> <p>– wymienia izby sejmku walnego</p> <p>– przedstawia różnicowanie stanu szlacheckiego</p> <p>– wyjaśnia funkcjonowanie zasady liberum veto</p> <p>– przedstawia gospodarczą działalność szlachty</p> <p>– wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie, Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie</p> <p>– wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju</p> <p>– opisuje zależność Prus Książęcych od Polski</p> <p>– wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce</p> <p>– wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim</p> <p>– charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata</p> <p>– wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów</p>	<p>– przedstawia prawa i obowiązki szlachty,</p> <p>– poprawnie posługuje się terminami: pospolite ruszenie, arras, krużganki, mecenas, innowierca</p> <p>– wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu</p> <p>– podaje datę uchwalenia konstytucji Nihil novi oraz prawa otrzymane przez szlachtę na mocy tej konstytucji</p> <p>– wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich</p> <p>– tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie</p> <p>– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim</p> <p>– charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego</p> <p>– opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce</p> <p>– uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu</p> <p>– przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika</p> <p>– przedstawia postanowienia unii lubelskiej</p> <p>– charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: sejm walny, sejmiki ziemskie, hołd lenny, teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna, katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie, Artykuły henrykowskie, pacta conventa</p> <p>– przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym</p> <p>– charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień</p> <p>– przedstawia skład izb sejmku walnego</p> <p>– wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki</p> <p>– wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom</p> <p>– wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego</p> <p>– przedstawia postanowienia hołdu pruskiego i jego skutki</p> <p>– wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce</p> <p>– przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu</p> <p>– przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu</p> <p>– opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>– wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej</p> <p>– porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski</p> <p>– wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki</p> <p>– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski</p> <p>– opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie</p> <p>– wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>– nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe</p>

<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje na obrazie Jana Matejki Unia lubelska postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej – wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji – wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów” – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego – przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej – nazywa świątynie różnych wyznań – wskazuje na mapie Raków i Pińczów – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej – przedstawia zasady wyboru monarchy – wyjaśnia skutki wolnych elekcji – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Wołyn, Podole i Ukrainę – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni 	<p>przez przedstawicieli poszczególnych wyznań</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ Artykułów henrykowskich i pacta conventa na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej
Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej				
<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski – poprawnie posługuje się terminami: hetman, potop szwedzki, sułtan, husarz, janczar – wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji – wskazuje na mapie: Inflanty i Wisłę, Częstochowę, Wiedeń – wymienia stolice Polski – wskazuje Bohdana 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego – podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem ,określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem – przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem – wskazuje na mapie Moskwę, Kłuszyn, Ukrainę, Zaporozie i Dzikie Pola, Podole, Chocim ,Kamieniec 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie posługuje się terminami: piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar, cło, haracz, ekspansja, liberum veto – opisuje następstwa dymitriady – wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim) – charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w. – opowiada przebieg wojny o Inflanty – wskazuje na mapie Oliwę 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca – wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji – podaje datę pokoju w Polanowie – wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji – przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów – tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie – przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.) – przedstawia skutki powstania Chmielnickiego – wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej

<p>Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych – wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem – przedstawia na ilustracji uzbrojenie Kozaków i piechoty szwedzkiej – podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń – charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą – wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w. – opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. – wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu – wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie 	<p>Podolski</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Kircholm, Pomorze Gdańskie, – podaje datę bitwy pod Kircholmem i nazwisko dowódcy polskich wojsk – wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy – wyjaśnia, kim byli Kozacy – poprawnie posługuje się terminem: Zaporozże, islam, wezyr, barok – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego – podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego oraz pokoju w Oliwie – charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem oraz odsieczy wiedeńskiej – wymienia skutki wojen z Turcją – wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne – zaznacza na osi czasu epokę baroku – wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym – wyjaśnia, czym były kalwarie 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia – wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi – przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków – wskazuje na mapie: Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko, Lwów, Prusy Książęce, Cecora – uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego – wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w. – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw – charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku – charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – wyjaśnia pochodzenie terminu sarmatyzm – wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie – omawia główne etapy powstania – wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską – wskazuje na mapie Perejasław – podaje datę ugody w Perejasławiu – wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich – wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego – wymienia postanowienia pokoju w Oliwie – omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili – charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów, wzrost znaczenia magnaterii – wskazuje objawy kryzysu państwa – podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego – poprawnie posługuje się terminami: putto, ornament – wyjaśnia genezę epoki baroku – wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę szlachty wobec Kozaków – przedstawia skutki potopu szwedzkiego – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego – opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu – przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmku – wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym – charakteryzuje barok jako epokę kontrastów
---	---	---	--	---

			epoki – wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa	
Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki				
<ul style="list-style-type: none"> – krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej – przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego – wskazuje na mapie Francję, Anglię i Londyn – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: parlament – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej – poprawnie posługuje się terminem: oświecenie – zaznacza na osi czasu epokę oświecenia – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia – wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. – wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus – wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia – wskazuje na mapie Stany Zjednoczone – określa czas powstania Stanów Zjednoczonych – wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia uprawnienia monarchy absolutnego – wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce – wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.) – opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV – poprawnie posługuje się terminami: monarchia absolutna, monarchia parlamentarna, klasycyzm, kolonia, absolutyzm oświecony, konstytucja – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego – przedstawia zakres władzy dyktatora – wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie – charakteryzuje styl klasycystyczny – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia – tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem – podaje przykłady reform w 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: manufaktura, cło, import, eksport, bojkot – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji – wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej – przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy – charakteryzuje ideologię oświecenia – wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” – wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej – przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim – opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty – podaje i zaznacza na osi czasu datę 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta – opowiada o twórczości Moliera – poprawnie posługuje się terminami: hugenoci, purytanie, nowa szlachta, rojaliści, ateizm – przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau – omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau – wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia – charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw – opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku – przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA – wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown – omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy – wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV – wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej – wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi – przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania Wielkiej encyklopedii francuskiej – porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego – podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.) – poprawnie posługuje się terminami: Kongres, Izba Reprezentantów – charakteryzuje ustrój

<p>Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA – przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA</p>	<p>monarchiach absolutyzmu oświeconego – wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji – wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice</p>	<p>powstania Stanów Zjednoczonych – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA</p>	<p>– opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA – wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA</p>	<p>polityczny USA</p>
<p>Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej</p>				
<p>– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie – przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej – poprawnie posługuje się terminami: szkoła parafialna,</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: unia personalna, anarchia, ambasador, emigracja, obiady czwartkowe, insurekcja – wskazuje na mapie Saksonię – przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform – wymienia przyczyny anarchii w Polsce – charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego i drugiego rozbioru – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski – ocenia postawę Tadeusza Rejtana – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i</p>	<p>– posługuje się terminami: konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka – wyjaśnia sens powiedzeń: Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w. – opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski – wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w. – wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki Rejtan – Upadek Polski – charakteryzuje architekturę i sztukę</p>	<p>– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III – poprawnie posługuje się terminem: prawa kardynalne – podaje datę zawiązania konfederacji barskiej – przedstawia cel walki konfederatów barskich – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego – wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia</p>	<p>– charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego – wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej – przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej – charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego – podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie – charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki – wymienia najważniejsze</p>

<p>konstytucja, naczelnik, kosynierzy, zaborcy</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja – wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski – na obrazie Jana Matejki Konstytucja 3 maja 1791 roku wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego – wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania – wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski 	<p>edukacji młodzieży w XVIII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego i drugiego rozbioru – wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja – podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej oraz trzeciego rozbioru Polski – wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego – wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru 	<p>klasycystyczną</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN – charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego, Wojciecha Bartosa – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiore – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce – opowiada o bitwie pod Raclawicami i przedstawia jej znaczenie – wskazuje na mapie Raclawice i Połaniec – wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki – wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia malarzy tworzących w Polsce – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej – opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja – przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), – przedstawia postanowienia sejmów w Grodnie – przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej – wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania 	<p>przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.</p>
<p>Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Francję i Paryż – podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską – wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca – poprawnie posługuje się 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji – charakteryzuje postaci: Ludwika XVI, Maksymiliana Robespierre’a – przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej – opisuje położenie stanów społecznych we Francji – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela – poprawnie posługuje się terminem: 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji – opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we

<p>terminami: konstytucja, rewolucja, Bastylia ,gilotylna, terror, Wielka Armia</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI – charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę – określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską – przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej – wskazuje na mapie Rosję i Moskwę – opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję – wymienia państwa zaborcze – wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki – podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech – wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie – podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: burżuazja, Stany Generalne, republika, zamach stanu, legiony, emigracja – wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja oraz państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja – podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie – przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona – wskazuje na mapie tereny zależne od Francji – przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję – opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia – wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów” – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem – przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – wskazuje na mapie Tylżę – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego 	<p>monarchia konstytucyjna, jakobini, dyktatoriat, blokada kontynentalna, taktyka spalanej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje rządy jakobinów – wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem – przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy – charakteryzuje rządy dyktatoriatu – przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoriatu – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii – charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia – wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona – przedstawia strategię obronną Rosji – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem oraz skutki klęski poniesionej przez Napoleona – wyjaśnia, dlaczego Polacy wzięli nadzieję na niepodległość z Napoleonem – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich – przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo – charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego – wyjaśnia znaczenie mitu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: radykalizm – wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens powiedzenia: Rewolucja pożera własne dzieci – przedstawia skutki i przyczyny upadku rządów jakobinów – wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoriatu – przedstawia etapy kariery Napoleona – podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona – wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów – podaje datę pokoju w Tylży i przedstawia jego postanowienia – omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona – podaje datę bitwy pod Borodino – wskazuje na mapie Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii – opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości – charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich – wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji – omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego – wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej 	<p>Francji</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia terror jako narzędzie walki politycznej – opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego – przedstawia przyczyny klęski Napoleona - wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych – wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków – podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)
--	---	---	--	--

		napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach	– opowiada o szarzy polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk	
--	--	---	---	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

KLASA VII

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Rozdział I. Europa po kongresie wiedeńskim				
<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska, rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, strajk manufaktura; ideologia, proletariat, fabrykanci – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze, industrializacja, urbanizacja, kapitalizm, związek zawodowy – zna daty: bitwy pod Waterloo, podpisania aktu Świętego Przymierza – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich – identyfikuje postaci: Samuela 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki – zna daty „stu dni” Napoleona, skonstruowania telegrafu – identyfikuje postać Aleksandra I – przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim – identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego – zna zasady kapitalizmu – wskazuje na mapie państwa, na których 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III – omawia przebieg „stu dni” Napoleona – ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński – przedstawia działalność Świętego Przymierza – wyjaśnia znaczenie terminów: „sto dni”, cywilizacja przemysłowa, metropolia, wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, manifest 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński – ocenia działalność Świętego Przymierza - wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza

<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763) – identyfikuje postać Jamesa Watta – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej – wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku 	<p>Morse’a, Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu 	<p>terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu – identyfikuje postaci: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego 	<p>komunistyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji – wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji – opisuje sposób działania maszyny parowej – zna datę wydania Manifestu komunistycznego – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w. – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIXw.
<p>Rozdział II. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa – wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich – zna datę i przyczyny wybuchu powstania listopadowego – wyjaśnia znaczenie terminów: uwłaszczenie, rusyfikacja, Wielka Emigracja, romantyzm – identyfikuje postaci: Piotra Wysockiego, Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji – wymienia główne kraje, do 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: autonomia, Galicja, unia personalna cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator, zsyłka, represja, racjonalizm, mesjanizm – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego – wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego – wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – identyfikuje postaci: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I, Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat, Statut organiczny, kontrybucja – identyfikuje postaci: Wielkiego księcia Konstantego, Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Artura Grottgera – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim. – zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską ,wojny polsko-rosyjskiej, bitwy pod Ostrołęką, bitwy o Warszawę – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim – zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim, zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim, bitwy pod Stoczkiem, bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim, bitew pod Iganiami i Boremlem – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami. – identyfikuje postaci: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, : Andrzeja Towiańskiego, Antoniego Malczewskiego – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej – przedstawia okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego – ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego – zna datę: otwarcia

<p>których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego – wymienia poglądy romantyków 	<p>Jerzego Czartoryskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego – wymienia formy działalności Polaków na emigracji – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami 	<p>powstania i cele działania opozycji legalnej</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim – zna datę wprowadzenia Statutu organicznego – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości 	<p>Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
<p>Rozdział III. Europa i świat po Wiośnie Ludów</p>				
<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Północ, Południe, dyskryminacja, kolonializm, metropolia, demokratyzacja, system republikański, monarchia parlamentarna, promieniowanie X, kultura masowa, teoria ewolucji, – identyfikuje postaci: Abrahama Lincolna, Giuseppe Garibaldi, królowej Wiktorii, Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej – zna daty: wojny secesyjnej, powstania Królestwa Włoch ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej – wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Konfederacja, Unia, wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, kompania handlowa, socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), pasteryzacja – zna daty: wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa, wojny Prus z Austrią, wojny francusko-pruskiej, – identyfikuje postaci: Roberta Lee, Ulyssesa Granta, Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Karola Marksa, Leona XIII; Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa – wymienia skutki wojny secesyjnej – wyjaśnia, jaką rolę w 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska, nacjonalizm, szowinizm, syjonizm, secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm; – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA, secesji Karoliny Południowej, powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki – opisuje przebieg wojny secesyjnej – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa – dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino, wojny Prus i Austrii z Danią, bitwy pod Sadową, bitwy pod Sedanem – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy – opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa – zna daty: bitwy pod Gettysburgiem, kapitulacji wojsk Konfederacji, ataku na Fort Sumter, wojny Piemontu z Austrią, wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii, zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch, zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie, pierwszych igrzysk olimpijskich – identyfikuje postaci: Henriego Dunant’a, Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec – wyjaśnia znaczenie terminów: 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych – ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldi w procesie jednoczenia swoich państw – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw – zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy – porównuje systemy ustrojowe w XIX wiecznej Europie – ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu – ocenia znaczenie

<ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w. – wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej – wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze 	<p>jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek – przedstawia założenia teorii ewolucji – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne – wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej – przedstawia założenia programowe socjalistów i chrześcijańskiej demokracji – przedstawia cele i metody działania anarchistów – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w. – wymienia przyczyny i podaje przykłady konfliktów kolonialnych – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji – identyfikuje postaci: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w. – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w XIX w. 	<p>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów, solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika, historyzm, symbolizm, futurizm, ekspresjonizm</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji. – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w. 	<p>budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.
Rozdział IV. Ziemie polskie po Wiośnie Ludów				
<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna, branka, dyktator, pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska – zna daty: wybuchu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „wojna partyzancka, ukaz, trójlojalizm, Kraj Przywiślański, autonomia, strajk szkolny, rugi pruskie, burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo, orientacja 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga, Piotra Wawrzyniaka, Franciszka Stefczyka, – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim – wskazuje różnicę w stosunku do 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta, objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza , powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego, Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego i Litwy, 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego

<p>powstania, rewolucji 1905–1907;</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Romualda Traugutta, Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa, Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego, Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego – wymienia założenia pracy organicznej – określa przyczyny powstania styczniowego – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego – wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, germanizacja, emigracja zarobkowa, robotnicy – wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego – charakteryzuje politykę germanizacji – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w. – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. – rozwinię skrót: SDKP , 	<p>prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy, modernizm</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza, Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych” – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim – zna daty: protestu dzieci we Wrześni, uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim, krwawej niedzieli – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji. – wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji – omawia przykłady przemian 	<p>powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska – wyjaśnia znaczenie terminów: tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata, asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe, endecja, literatura postyczniowa, skauting – zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego, rozpoczęcia rugów pruskich, powstania Komisji Kolonizacyjnej, zniesienia granicy celnej z Rosją, powstania Wielkiego Proletariatu, Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego, Polskiego Stronnictwa Ludowego – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem – omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji – przedstawia rozwój rolnictwa w zaborze rosyjskim – omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS – przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w. – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury 	<p>Stronnictwa Ludowego, Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka, Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojalowskiego, Marii i Bolesława Wysłouchów, Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych” – wyjaśnia znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, Uniwersytet Łatający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa, Duma Państwowa, Macierz Szkolna, ogródki jordanowskie – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie – porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki – opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich – wyjaśnia, dlaczego polski ruch 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego – ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami – wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w. – ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc
---	---	---	--	--

<p>SDKPiL, PPS, PSL – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc</p>	<p>cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w. – wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich – wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury – charakteryzuje kulturę Młodej Polski – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.</p>	<p>– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami</p>	<p>ludowy powstał i rozwinął się w Galicji - porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.</p>	
Rozdział V. I wojna światowa				
<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: trójprzymierze/ państwa centralne, trójporozumienie/ententa, Wielka Wojna, front, bolszewicy, Armia Czerwona, łagry, Legiony Polskie – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbroje – identyfikuje postaci: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Włodzimierza Lenina, Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego,</p>	<p>– zna daty: zawarcia trójprzymierza, powstania trójporozumienia, wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone, podpisania traktatu brzeskiego, wojny domowej w Rosji, powstania ZSRS, kryzysu przysięgowego – wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami – przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach – wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna, rewolucja</p>	<p>– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia – wyjaśnia znaczenie terminów: U– boot, ofensywa, Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna – identyfikuje postaci: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy – zna daty: obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy, wydania manifestu dwóch cesarzy, programu pokojowego prezydenta</p>	<p>- zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy, bitwy nad Marną, bitwy pod Verdun, bitwy pod Ypres, bitwy nad Sommą, bitwy pod Tannenbergiem, ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej, Rady Komisarzy Ludowych, odezwy cara Mikołaja II, powstania Rady Regencyjnej, wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego, powstania Legionu Puławskiego – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro- Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech – wyjaśnia znaczenie terminów:</p>	<p>– ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej – ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim – ocenia wkład</p>

<p>Ignacego Jana Paderewskiego – zna daty: zamachu w Sarajewie, wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry, I wojny światowej, podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne, wybuchu rewolucji lutowej, wybuchu rewolucji październikowej, sformowania Legionów Polskich, podpisania traktatu wersalskiego – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej – rozwinię skróty ZSRS. – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej</p>	<p>lutowa, rewolucja październikowa, kryzys przysięgowy, Błękitna Armia – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych – identyfikuje postać Mikołaja II; – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy</p>	<p>Wilsona – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r. – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności</p>	<p>eserowcy, mienszewicy, Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin – wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych – omawia przebieg rewolucji lutowej – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji</p>	<p>Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków</p>
Rozdział VI. Świat w okresie międzywojennym				
<p>– wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej – wyjaśnia znaczenie terminów: Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy, faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, , New Deal demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, marsz na Rzym, antysemityzm, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo, Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gułag – zna daty: obrad konferencji paryskiej, powstania Ligi Narodów, układu w Locarno,</p>	<p>– charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego – charakteryzuje działalność Ligi Narodów – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim – charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno – wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm, kołchoz,</p>	<p>– zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów, wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów, puczu monachijskiego, podpalenia Reichstagu, przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce, proklamowania niepodległości Słowacji , zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy – identyfikuje postaci: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando, Rudolfa</p>	<p>– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.</p>

<p>koncentracyjny, führer, stalinizm, kult jednostki, łagier, mass media, emancypacja, prawa wyborcze, aneksja, Anschluss, państwa osi;</p> <p>– zna daty: podpisania traktatu wersalskiego, marszu na Rzym, przejścia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza, utworzenia ZSRS, paktu Ribbentrop- Mołotow</p> <p>– identyfikuje postaci: Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego, Józefa Stalina, Charliego Chaplina</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne nazizmu.</p> <p>- rozwinię skrót NEP;</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego</p> <p>– wymienia rodzaje mass mediów</p> <p>– wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce</p> <p>– przedstawia społeczne skutki I wojny światowej</p> <p>– wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch</p> <p>– podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera</p>	<p>czarnego czwartku, wprowadzenia New Deal, przyjęcia ustaw norymberskich, nocy kryształowej, układu w Rapallo, Anschlussu Austrii, konferencji w Monachium</p> <p>– identyfikuje postaci: Franklina Delano Roosevelta, Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera</p> <p>– wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej</p> <p>– wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów</p> <p>– opisuje okoliczności przejścia władzy przez Adolfa Hitlera</p> <p>– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki</p> <p>- rozwinię skrót NKWD</p> <p>– wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów</p> <p>– przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym</p> <p>– charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji w Monachium</p>	<p>kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka, modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm, remilitaryzacja</p> <p>– zna daty: przejścia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera, funkcjonowania Republiki Weimarskiej, przejścia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera , ogłoszenia NEP ,wielkiej czystki, kolektywizacji rolnictwa, głodu na Ukrainie, remilitaryzacji Nadrenii, aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.</p> <p>- rozwinię skrót: WKP(b);</p> <p>– identyfikuje postaci: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa, Orsona Wellesa, Neville'a Chamberlaina</p> <p>– omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce</p> <p>– przedstawia przyczyny Anschlussu Austrii</p> <p>– przedstawia proces militaryzacji Niemiec;</p> <p>– omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej</p>	<p>Valentino</p> <p>– omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, pucz, indoktrynacja, komunizm wojenny, funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja;</p> <p>– przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej</p> <p>– omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech</p> <p>– wskazuje na mapie największe skupiska łagrów</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy</p> <p>– charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina</p> <p>– wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.</p> <p>– przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej</p>	<p>wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne</p> <p>– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.</p> <p>– ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli</p> <p>- ocenia politykę Stalina wobec przeciwników</p> <p>– ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina</p> <p>- ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej</p> <p>– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium;</p> <p>– ocenia skutki polityki appeasementu dla Europy</p>
Rozdział VII. Polska w okresie międzywojennym				
<p>– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną, uchwalenia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowy Naczelnik Państwa, plebiscyt, mała konstytucja, konstytucja</p>	<p>– umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja</p>	<p>– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy</p> <p>– przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego</p>	<p>– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości</p>

<p>konstytucji marcowej , wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta, uchwalenia konstytucji kwietniowej, paktu Ribbentrop-Mołotow</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Mościckiego, Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości – wyjaśnia znaczenie terminu Naczelnik Państwa – wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej – wymienia państwa , z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja, Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy, analfabetyzm – wymienia nazwy traktatu z ZSRSS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię – wymienia różnice między Polską A i Polską B 	<p>marcowa, hiperinflacja, reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa, ekspresjonizm, impresjonizm, eksterytorialność, nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfanteo, Władysława Grabskiego, Józefa Becka, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego – wymienia postanowienia pokoju ryskiego – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego – zna daty: Bitwy Warszawskiej, pokoju w Rydze, pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego, uchwalenia małej konstytucji, zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza, traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji, polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy, zajęcia 	<p>międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: nacjonalizacja, Orleńskie, linia Curzona, „cud nad Wisłą”, koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, „bunt” Żeligowskiego, wojna celna, system parlamentarny, Kresy Wschodnie, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie, asymilacja narodowa, getto ławkowe, formizm, modernizm, funkcjonalizm; – zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego, plebiscytu na Górnym Śląsku, powstań śląskich, włączenia Litwy Środkowej do Polski, plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu, dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, wyborów brzeskich ,reformy walutowej Władysława Grabskiego, rozpoczęcia budowy Gdyni, rozpoczęcia budowy COP-u – identyfikuje postaci: Lucjana Żeligowskiego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego, Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska i obszar powstania wielkopolskiego – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską – wskazuje na mapie: granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich – porównuje koncepcję inkorporacyjną i 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: zaślubin Polski z morzem, podziału Śląska Cieszyńskiego, procesu brzeskiego ustawy o reformie rolnej, przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej, reformy szkolnictwa – identyfikuje postaci: Józefa Hallera, Romana Rybarskiego, Maurycyego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya, Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r. – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata, dywersja, partyjniactwo „cud nad urną”, grupa pułkowników, skamandryci, awangarda – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej – charakteryzuje rządy sanacyjne – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości – ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem – ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926 – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli
---	--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> - rozwinie skrót COP - charakteryzuje społeczeństwo II RP pod względem narodowościowym - przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej - wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła - wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze - wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym - przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r. - wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow 	<p>Zaolzia przez Polskę</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia postanowienia konstytucji marcowej - wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią - wymienia przyczyny zamachu majowego i charakteryzuje jego przebieg - przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej - na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II RP - omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej - wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego - przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni - omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej - wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych - wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop-Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS - omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich - wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow 	<p>federacyjną</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej - przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich - wymienia postanowienia małej konstytucji - omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza - charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919-1926 - opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego - wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej - przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości - omawia założenia i realizację reformy rolnej - omawia stosunki polsko-żydowskie - wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa - wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP - wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej - charakteryzuje stosunki polsko--radzieckie i polsko--niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym - wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II RP - wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego - opisuje sposoby przewycięzania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej - charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców - wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia - charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej - przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie - charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej - wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera - wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej - ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej - ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego - ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych - ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym - ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej - ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia
--	--	--	--	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

KLASA VIII

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Rozdział I. II wojna światowa				
<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna błyskawiczna (Blitzkrieg), alianci, bitwa o Anglię „dziwna wojna”, internowanie, plan „Barbarossa”, Wielka Wojna Ojczyzniana, ruch oporu, getto, Holokaust, gwiazda Dawida, obóz koncentracyjny, pacyfikacja, obóz zagłady, U-Boot, konwój, Enigma, lotniskowiec, pancernik,</p>	<p>– identyfikuje postaci: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego, Erwina Rommla – wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej – podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku – wyjaśnia znaczenie terminów: linia Maginota,</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. – zna daty: bitwy o Westerplatte, wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię, internowania władz polskich w Rumunii, kapitulacja Warszawy, kapitulacji pod Kockiem – wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi – identyfikuje postaci: Vidkuna</p>	<p>– przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. – omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow – wymienia i charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski – przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 – przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1940 – identyfikuje postaci: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga, Tadeusza Kutrzeby, Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Żygalskiego, Heinricha Himmlera, Josipa Broza-Tity,</p>	<p>– ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r. – ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r. – opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941 - wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię</p>

<p>izolacjonizm, Karta atlantycka, Wielka Koalicja, Wielka Trójka – zna daty: agresji Niemiec na Polskę, wkroczenia Armii Czerwonej do Polski, bitwy o Anglię, agresji Niemiec na ZSRS, ataku Japonii na USA – identyfikuje postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a, Franklina Delano Roosevelta, Harry’ego Trumana Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej – wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941r. – omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej – zna daty: konferencji w Teheranie i Jałcie, desantu aliantów w Normandii, bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy, zrzućenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki, bezwarunkowej kapitulacji Japonii</p>	<p>kolaboracja, operacja „Lew morski”, bitwa o Atlantyk, wilcze stada – zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię, ataku III Rzeszy na Francję – wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r. – wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię – wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem – wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki – przedstawia założenia polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji, szczególnie wobec Żydów – omawia bilans Holocaustu – wyjaśnia genezę i cele Wielkiej Koalicji</p>	<p>Quislinga, Philippe’a Pétaina, Georgija Żukowa – wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, bitwa graniczna, „polskie Termopile”, wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy, Komitet Wolnej Francji, blokada Leningradu, „przestrzeń życiowa”, Generalny Plan Wschodni, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, Szosa, „Żegota”, – opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie – wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami – przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii – wyjaśnia, klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę (1941r) – przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej – charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu – wyjaśnia, jakimi sposobami ludność obszarów okupowanych przez Niemców nosła pomoc Żydom – wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie</p>	<p>Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Eisenhowera, Douglasa MacArthura – omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię – porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie bitwy o Anglię – zna daty: wojny sowiecko-fińskiej, zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS, ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję, blokady Leningradu, bitwy o Moskwę, bitwy pod Stalingradem, bitwy na Łuku Kurskim, konferencji w Wannsee, bitwy pod El Alamein, bitwy o Midway, walk o Guadalcanal, podpisania Karty atlantyckiej, lądowania wojsk alianckich na Sycylii, ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim, zdobycia Berlina – przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943 – przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich – wyjaśnia znaczenie terminów: szmalcownicy, Babi Jar, Ponary, Lend-Lease Act, operacja „Market Garden”, operacja „Bagration”, taktyka żabich skoków, kamikadze – wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie – porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców – przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów – wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r. – przedstawia przebieg walk w Afryce – charakteryzuje ekspansję japońską w Azji – charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej – charakteryzuje działania na frontach w latach 1944–1945</p>	<p>– ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię – wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS – wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS – omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holocaustu i niemieckich agresorów – ocenia postawy wobec Holocaustu – omawia działania wojenne na morzach i oceanach – ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny – przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagania na morzach i oceanach – przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej – ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii</p>
--	---	--	--	---

		<p>Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway, oraz lokalizuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej – przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie i Jałcie 		
Rozdział II. Polacy podczas II wojny światowej				
<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, łapanka, wysiedlenia, deportacja, akcja „AB”, rząd emigracyjny, układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Armia Krajowa (AK), Szare Szeregi sabotaż, dywersja, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska, godzina „W”, plan „Burza”, zrzut, Krajowa Rada Narodowa, Manifest PKWN, Polska Lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN) – zna daty: zbrodni 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką, miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS – charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej – wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej – wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem na uchodźstwie – wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki – przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego – omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej – omawia postanowienia układu Sikorski–Majski – wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków – wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Delegatura Rządu RP na Kraj, sabotaż, szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne – wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa – przedstawia metody działania Kedywu – identyfikuje postaci: Jana Karskiego, Stepana Bandery, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, volkslista, gadzinówka, Akcja Specjalna „Kraków”, „granatowa” policja, Pawiak, cichociemni, dywersja, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa, operacja „Ostra Brama” – przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją – przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie – przedstawia cele deportacji Polaków w głąb ZSRS - zna daty: walk o Narwik, walk o Tobruk, zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS, katastrofy gibraltarskiej, powstania SZP i ZWZ, akcji pod Arsenałem, zamachu na F. Kutschere, operacji „Ostra Brama” – identyfikuje postaci: Hansa Franka, Władysława Raczkiewicza, Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga, Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Jana Bytnara „Rudego”, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Edwarda Osóbki-Morawskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie - omawia okoliczności powstania układu Sikorski– 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec społeczeństwa polskiego, – omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej – omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej – przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych – ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem – przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu – ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów – opisuje realizację planu

<p>katyńskiej, powstania rządu emigracyjnego, układu Sikorski–Majski, powstania AK, wybuchu powstania w getcie warszawskim, rzezi wołyńskiej, wybuchu i upadku powstania warszawskiego, ogłoszenia Manifestu PKWN, konferencji w Jałcie</p> <p>– identyfikuje postaci: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa, Stefana Roweckiego „Grotą”, Tadeusza Komorowskiego „Bora”,</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, katastrofa gibraltarska, akcja pod Arsenalem, zamach na F. Kutschere, Kedyw, proces szesnastu</p> <p>– zna daty: akcji pod Arsenalem zamachu na F. Kutschere</p> <p>– identyfikuje postaci: Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów, Witolda Pileckiego, Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego</p> <p>– wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego</p> <p>– przedstawia założenia planu „Burza”</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji w Teheranie oraz w Jałcie dotyczące Polski</p>	<p>– omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki</p> <p>– przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego,</p> <p>– zna daty: rozwiązania AK, procesu szesnastu, powstania TRJN</p> <p>– omawia okoliczności i skutki powstania TRJN</p>	<p>Majski</p> <p>– opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii Andersa</p> <p>– wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj</p> <p>– wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ/ AK</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich</p> <p>– charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy</p> <p>– opisuje postawy Polaków wobec Holocaustu</p> <p>– opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim</p> <p>– charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego</p> <p>– omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu Niepodległość („NIE”)</p> <p>– przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów</p> <p>– podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie</p> <p>– opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego</p>	<p>„Burza” na Kresach Wschodnich</p> <p>– omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego</p> <p>– ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną</p> <p>– ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego</p> <p>– ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej</p>
<p>Rozdział III. Świat po II wojnie światowej</p>				
<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, układ dwubiegunowy, Powszechna deklaracja praw człowieka, strefa okupacyjna, żelazna kurtyna, blokada Berlina Zachodniego, NATO, reparacje wojenne, supermocarstwo, kraje</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: procesy norymberskie, plan Marshalla, doktryna Trumana, metoda biernego oporu, powstanie węgierskie, Praska Wiosna, traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Węgla i Stali Europejska Wspólnota Gospodarcza, Euratom, układ z Schengen, traktat z</p>	<p>– identyfikuje postaci: George’a Marshalla, Konrada Adenauera, Alcida de Gasperiego</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie</p> <p>– przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich</p> <p>– wskazuje okoliczności powstania NATO</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów:</p>	<p>– opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, powstanie berlińskie, cztery D: denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja, czerwona książeczka, neokolonializm, plan Schumana, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europejska, Beneluks, unia celna</p> <p>– zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych, ogłoszenia planu Marshalla,</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie</p> <p>– ocenia znaczenie powstania ONZ</p> <p>– ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec</p> <p>– charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w</p>

<p>demokracji ludowej, odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski, Wielki Skok, rewolucja kulturalna, dekolonizacja, Trzeci Świat, Rok Afryki, Bliski Wschód, syjonizm, wyścig zbrojeń, segregacja rasowa Unia Europejska, euro rewolucja obyczajowa, ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminiz</p> <p>– identyfikuje postaci: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana, Nikity Chruszczowa, Fidela Castro, Johna F. Kennedy’ego, Roberta Schumana</p> <p>– wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni, – zna daty: śmierci J. Stalina, Roku Afryki, powstania Izraela , I wojny w Zatoce Perskiej, powstania Unii Europejskiej w wyniku zawarcia traktatu z Maastricht</p> <p>– wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego</p> <p>– podaje przyczyny integracji europejskiej</p>	<p>Maastricht</p> <p>– zna daty: konferencji założycielskiej ONZ, konferencji poczdamskiej, uchwalenia Powszechnej deklaracji praw człowieka, powstania RFN i NRD , powstania NATO , powstania węgierskiego, wysłania pierwszego człowieka w kosmos, ogłoszenia blokady morskiej Kuby, Praskiej Wiosny, powstania EWWiS, podpisania traktatów rzymskich</p> <p>– przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń</p> <p>– wyjaśnia, czym była zimna wojna</p> <p>– identyfikuje postaci: Nikity Chruszczowa, : Mao Zedonga, Mahatmy Gandhiego, Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata, Ruhollaha Chomejniego, Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI</p> <p>– omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej</p> <p>– wskazuje na mapie Koreę, Wietnam, Chiny, Indie, Pakistan</p> <p>– przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu konflikt żydowsko-</p>	<p>Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG), „Pustynna burza”</p> <p>– wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej</p> <p>– omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego</p> <p>– omawia sposoby realizacji i skutki Wielkiego Skoku w Chinach</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach</p> <p>– wymienia przyczyny konfliktów izraelsko-arabskich, – przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael</p> <p>– omawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny</p> <p>– zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie, lądowania na Księżycu, ogłoszenia planu Schumana ,podpisania układu w Schengen, buntów studenckich we Francji</p> <p>–wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG oraz państwa należące do UE</p> <p>– wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej</p> <p>– przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie</p>	<p>przemówienia W. Churchilla w Fulton, ogłoszenia doktryny Trumana, blokady Berlina Zachodniego, powstania RWPG, powstania Układu Warszawskiego, XX Zjazdu KPZR, powstania Chińskiej Republiki Ludowej, wojny o niepodległość Izraela</p> <p>– przedstawia polityczne skutki II wojny światowej, – wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego, – identyfikuje postać Imre Nagya, Saddama Husajna, Dwighta Eisenhowera, Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Aleksandra Dubčeka</p> <p>– przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r.</p> <p>– przedstawia przebieg powstania węgierskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej</p> <p>– opisuje komunistyczne reżimy w Chinach, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki</p> <p>– opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga</p> <p>– podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego</p> <p>– przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach</p> <p>– omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości</p> <p>– opisuje charakter konfliktu bliskowschodniego</p> <p>– omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie</p> <p>– omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. I 70. XX w.</p> <p>– wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji</p> <p>– przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej</p>	<p>ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina</p> <p>– charakteryzuje sposób politykę prowadzoną przez N. Chruszczowa</p> <p>– opisuje proces dekolonizacji Indochin</p> <p>– omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny</p> <p>– ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii</p> <p>– charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce</p> <p>– charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości</p> <p>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu</p> <p>– ocenia rolę mocarstw światowych w konflikcie bliskowschodnim</p> <p>– wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG</p> <p>– omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej</p> <p>– ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej</p> <p>- wyjaśnia znaczenie</p>
---	--	---	--	--

	<p>-palestyński</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej – wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja (zimna wojna) między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu 	<p>XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej – przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60 – wymienia hasła ruchów kontestatorskich – wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA – wymienia skutki obrad soboru watykańskiego II – prezentuje poglądy ruchów walczących o prawa kobiet w XX w. – omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich – opisuje walkę o równouprawnie nierasowe – wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70. 	<p>terminów: laicyzacja Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich i pacyfistycznych – wymienia przejawy terroryzmu politycznego – ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60 XX w. – ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego
Rozdział IV. Polska po II wojnie światowej				
<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, przesiedlenia ludności, Polska Partia Robotnicza, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), żołnierze niezłomni (wyklęci), system monopartyjny, Polska Rzeczpospolita Ludowa, system centralnego sterowania gospodarką, Państwowe Gospodarstwa Rolne, Służba Bezpieczeństwa, odwilż październikowa, mała stabilizacja, obchody Tysiąclecia Chrztu Polski, druga Polska”, propaganda sukcesu – identyfikuje postaci: 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: akcja „Wisła”, referendum ludowe, demokracja ludowa, reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu, plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm, poznański Czerwiec, „polska droga do socjalizmu”, Marzec 1968 r., Grudzień 1970 r. – zna daty: referendum ludowego „pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych, powstania PZPR „przyjęcia Konstytucji PRL”, wydarzeń poznańskich, polskiego Października, wydarzeń marcowych, wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Bezpieczeństwa, cenzura prewencyjna, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, bitwa o handel, „wyścig pracy”, przodownik pracy, kułak – identyfikuje postać Józefa Franczaka „Lalusia” – przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej – opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce – podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim – wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej – przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego – przedstawia realia funkcjonowania podziemia niepodległościowego – przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – przytacza metody terroru stosowane przez komunistów – przedstawia okoliczności powstania PZPR – przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego – omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu – przedstawia założenia Konstytucji PRL z 1952r. – opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła – zna datę wystosowania listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę żołnierzy wyklętych – ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu – podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie – omawia przebieg odbudowy Warszawy – określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu - ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu – ocenia postawę W. Gomułki wobec wydarzeń poznańskich

<p>Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta, kardynała Stefana Wyszyńskiego, Edwarda Gierka</p> <p>– zna daty: śmierci J. Stalina, obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski</p> <p>– prezentuje okoliczności dojścia W. Gomułki do władzy</p> <p>– przedstawia przemiany w życiu codziennym Polaków za rządów E. Gierka</p>	<p>– identyfikuje postaci: Stanisława Mikołajczyka, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki”</p> <p>– wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej, kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich</p> <p>– podaje założenia planu sześcioletniego</p> <p>– charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka</p> <p>– opisuje życie codzienne w czasach PRL</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny i skutki oraz opisuje przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956r.</p> <p>– omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce</p> <p>– przedstawia przebieg obchodów milenijnych</p> <p>– omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka</p>	<p>– identyfikuje postaci : Romka Strzałkowskiego, Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego, Kazimierza Górskiego, Huberta Wagnera</p> <p>– omawia proces odwilży</p> <p>– charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitki w Polsce w 1968 r.</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: List 34, ukryte bezrobocie Zmotoryzowane Odwoływanie Milicji Obywatelskiej (ZOMO), kino moralnego niepokoju</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z Marca 1968 r. i Grudnia 1970 r.</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka nie przyniosła spodziewanych rezultatów,</p> <p>– przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r.</p> <p>– przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków</p>	<p>– ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.</p> <p>– ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL</p> <p>– wymienia przedstawicieli polskiej szkoły filmowej</p> <p>– opisuje normalizację stosunków między Polską a RFN</p> <p>- ocenia okres rządów E. Gierka,</p>
Rozdział V. Upadek komunizmu				
<p>– identyfikuje postaci: Jana Pawła II, Jacka Kuronia, Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz, Wojciecha Jaruzelskiego, Jerzego Popiełuszki, Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Václava Havla, Tadeusza Mazowieckiego</p> <p>-wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, 21 postulatów „Solidarności”, NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, internowanie, Jesień Ludów, obrady Okrągłego</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwiec 1976 r., aksamitna rewolucja, pierestrojka, głośność, Obywatelski Klub Parlamentarny, sejm kontraktowy</p> <p>– zna daty: wydarzeń czerwcowych, powstania KOR, wyboru Karola Wojtyły na papieża, pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski, obalenia komunizmu w europejskich państwach bloku wschodniego, zjednoczenia Niemiec, rozpadu ZSRS</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych</p>	<p>– opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r.</p> <p>– określa cele i opisuje działalność KOR-u</p> <p>– wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, karnawał „Solidarności”</p> <p>– omawia przebieg wydarzeń sierpniowych</p> <p>- charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce</p> <p>– identyfikuje postać Borysa Jelcyna</p> <p>– przedstawia przejawy kryzysu</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: drugi obieg, Wolne Związki Zawodowe, ustalenia z Magdaleny</p> <p>– identyfikuje postaci: Stanisława Pyjasa, Jana Józefa Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego, Bogdana Borusewicz, Andrzeja Gwiazdy, Mehmeta Alego Ağcy, Czesława Kiszcza, Leszka Balcerowicza, Bronisława Geremka, Krzysztofa Skubiszewskiego</p> <p>– przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce</p> <p>– charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w</p> <p>– zna daty: powstania NSZZ „Solidarność”, zamachu na Jana Pawła II, pacyfikacji kopalni „Wujek”, zamordowania ks. J. Popiełuszki, interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie, przejścia władzy przez Gorbaczowa ,rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego ,rozwiązania ZSRS, wyboru</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne,</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją</p> <p>– ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego</p> <p>– ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce</p>

<p>Stołu, wybory czerwcowe – zna daty: wprowadzenia stanu wojennego, obrad Okrągłego Stołu, wyborów czerwcowych</p>	<p>w 1980 r. – przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce</p>	<p>ZSRS w latach 80. XX w. – wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS - podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu – przedstawia następstwa wyborów czerwcowych</p>	<p>W. Jaruzelskiego na prezydenta – omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności” – przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r. – charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce – charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej – charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego – omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie – omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu – przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego</p>	<p>międzynarodowej – przedstawia rolę Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego – wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce</p>
<p>Rozdział VI. Polska i świat w nowej epoce</p>				
<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: hiperinflacja, gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie, NATO, referendum akcesyjne, Unia Europejska – zna daty: przyjęcia Polski do NATO, wejścia Polski do UE – identyfikuje postaci: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskie</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, pluralizm polityczny, referendum akcesyjne – zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza, wyboru L. Wałęsy na prezydenta pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu, wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta, uchwalenia Konstytucji RP), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta – wymienia reformy przeprowadzone w 1999 r. – wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej – przedstawia przyczyny i</p>	<p>– omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza – wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE – przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE</p>	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: „wojna na górze”, Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka – zna daty: rozwiązania PZPR, uchwalenia małej konstytucji, reformy administracyjnej, wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski, obecności polskich żołnierzy na wojnach w Afganistanie i Iraku – identyfikuje postaci: Jana Olszewskiego, Jarosława Kaczyńskiego, Ryszarda Kaczorowskiego – omawia koszty społeczne reform gospodarczych – charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski – przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej – wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego – określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej – wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO</p>	<p>– ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r. – omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r. – ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE – opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem – wymienia korzyści, jakie przyniosły Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO.</p>

	skutki przystąpienia Polski do NATO i UE – omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO			
--	---	--	--	--